

Emnebeskrivelse

Kurset gir en innføring i de mest sentrale sosiologiske teoriene og perspektivene. Emnet presenterer viktigste sosiologiske ideene om hva som kjennetegner dagens samfunn og utviklingstrekk – fra fagets klassikere og fram til i dag. Kurset presenterer også viktigste perspektivene i sosiologi, det vil si, ulike forståelser av hva sosialt liv er og hvordan det bør forstås og studeres,

Kurset tar opp sosiologiens klassiske spørsmål – om det moderne, kapitalisme, arbeidsdeling, rasjonalisering – fram til «nyere» spørsmål om ulikhet, rase og kolonialisme, likestilling, kjønn og seksualitet og nye former for makt. Gjennom dette blir en kjent med de viktigste teoretiske tendensene i faget: marxisme, fortolkende perspektiver, funksjonalisme, kritisk teori, mikrointeraksjonisme, fenomenologi, etnometodologi og rasjonell aktørteori, feministisk teori, postkoloniale perspektiver og tenkningen til Foucault og Bourdieu.

Slik blir du kjent med et bredt spekter av de aller mest sentrale sosiologiske teorier og perspektiver. Dette vil gjøre deg i stand til å kunne forstå en rekke ulike sosiale fenomener, men også å betrakte «de samme» fenomenene på ulike måter.

Hva lærer du?

Etter endt kurs skal du:

Du skal:

- Kjenne hovedtrekkene i de klassiske sosiologiske teoriene til Marx, Weber og Durkheim
- Kjenne de karakteristiske ideene i funksjonalistisk sosiologi
- Kjenne WEB Du Bois nøkkelbegrep
- Kjenne til hovedtrekkene i interaksjonistisk tenkning og Goffmans dramaturgiske perspektiv på sosialt liv
- Kjenne hovedtrekkene i fenomenologisk sosiologi
- Kjenne grunnideene i rasjonell valgteori og hvordan disse (ikke) videreføres i analytisk sosiologi
- Kjenne til hovedtrekk i Frankfurterskolens kritiske teori samt hvordan dette videreføres av Habermas, Honneth og Illouz
- Kjenne hovedinnholdet i Foucaults tenkning, herunder om formasjonen av subjektet og det karakteristiske ved moderne former for makt
- Kjenne hovedposisjonene i feministisk tenkning om samfunnsliv
- Kjenne grunnideer i postkolonial kritikk
- Kjenne hovedtrekk i sosiologisk teori om rasisme
- Kjenne hovedtrekk i Bourdieus sosiologiske teori og hvordan de kommer til uttrykk i studiet av klassesdistinksjoner.
-

Ferdigheter

Du skal:

- kunne benytte relevante begreper og sosiologiske teorier
- kunne problematisere sosiologiske teorier
- kunne redegjøre for forskjeller og likheter mellom ulike teoretiske perspektiv

- kunne drøfte styrker og svakheter, fordeler og ulemper med de ulike perspektivene
- kunne presentere dette i skriftlige arbeider og følge akademisk henvisningsskikk

Generell kompetanse

Du skal:

- kunne tenke analytisk om sosiale fenomener
- oppøve evne til akademisk redelighet og faglig fremstilling

Pensumrevisjon

Grunntanken og innretningen på emnet er ikke vesentlig endret. I fjor hadde vi en prosess med å forankre utvalget tema blant kollegaene som underviser i teori og tilstøtende emner. Vi opplevde at det var stor enighet om hva en *måtte* ha med, naturligvis med noe variasjon. Av den grunn forandrer vi lite på dette, med ett vesentlig unntak.

Pensumet er undergått en veldig omfattende revisjon i år. Det er fire hovedgrunner til dette. For det første opplevde vi at selv det svært selekterte utvalget av tema likevel ble for sprikende. Vi har derfor i år gjort en *enda* strengere vurdering av hva som *må* være med. For det andre opplevde vi læreboka som utilfredsstillende på mange tema, i den forstand at for mange teorier ble for omtrentlig og uklart framstilt. For det tredje var teksutdraget vårt for krevende. Mange tekster var for vanskelig. For det fjerde var pensumet for omfattende. Kort sagt: emnet må gjøres enklere og mer oversiktlig.

I tråd med dette har vi gjort tre endringer: Vi har færre temaer, vi har ny grunnbok, vi har forbedret utvalget av tekster og vi har gjort pensumet kortere. Vi har ikke noe om globalisering, modernitet og nettverksteori. Selv om vi synes sosiologistudenter burde lære om dette, må vi bare innse at noe må ut. Dette har gjort at noen tema kan behandles med mindre hastverk: både klassikerne, kjønn og kolonialisme/'rase' får nå mer luft.

Som ny lærebok foreslår vi «Klassisk og moderne samfundsteori», redigert av Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen.. Boka er en stayer på danske pensumlister og kom i sjette utgave i 2020, med bidrag fra programrådets egne Bjørn Schiermer. Hovedgrunnen til at vi velger denne er at den er en antologi hvor eksperter presenterer de ulike teoriene, som gir framstillinger som i større grad er på teoriens egne premisser. Det er mindre enhetlig, men det gir bedre forståelse, tror vi. I tillegg tenker vi det kan være en styrke at boka er på dansk, som kanskje gjør det lettere for studentene

Tekstutvalget er skåret ned og forenklet. Vi benytter originaltekster og noen andre sekundærttekster til hvert av temaene. Med utvalget av tekster prøver vi å trekke fokus mot de tendensene vi oppfatter som de mest sentrale i dagens sosiologi generelt og ved ISS spesielt. Vi forsøker så langt som mulig å bruke norskspråklige tekster. Formålet med det er både å gjøre det enklere for studentene og å holde fagspråket i live.

Det er harde prioriteringer som er gjort og likevel er emnet ganske omfattende. Pensumet bikker 800 sider. Men mer enn selve pensumlengden oppfatter vi den store utfordringen her som å være at studentene i løpet av et tredjedels semester skal få overblikk over en ganske mangslungen tematikk. En må lære og forstå et stort knippe av temmelig ulike tankemåter og poeng.

Pensum følger:

SOS1100 V23 Sosiologisk teori

Lærebok er Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red) (2020) *Klassisk og moderne samfundsteori*, 6. utgave. Utdragene er spesifisert under. De summerer seg til 14 kapitler.

Hva er sosiologisk teori?

Andersen og Kaspersen (2020) *Klassisk og moderne samfundsteori: en innledning*. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 11–42.

Karl Marx og marxismen

Stahl og Mulvad (2020) *Marxisme*. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 209–236.

Andersen, K. og M. (2020.) *Karl Marx*. I: Andersen og Kaspersen (red.). *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 43–72.

Marx (1992) *Det kommunistiske partis manifest (utdrag)*. I: Å. Birkeland (red.). *Karl Marx : arbeid, kapital, fremmedgjøring : sentrale tekster*. Oslo, Falken. s. 13–24.

Max Weber

Bruun (2020) *Max Weber*. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 135–164.

Weber, Max (1971b) *Klasse, stand, partier*. I: *Makt og byråkrati : essays om politikk og klasse, samfunnsforskning og verdier*. Oslo, Gyldendal. s. 51–70.

Weber, Max (1971a) *Det legitime herredømmets tre rene typer*. I: *Makt og byråkrati : essays om politikk og klasse, samfunnsforskning og verdier*. Oslo, Gyldendal. s. 89–104.

Émile Durkheim

Guneriussen (2020) *Émile Durkheim*. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 105–134.

Durkheim. Emile (1982a) *What is a social fact?". I: The rules of sociological method : and selected texts on sociology and its method*. London, Macmillan. s. 50–59.

Durkheim (1978) *Innledning*. I: *Selvordet : en sosiologisk undersøkelse*. Oslo, Gyldendal. s. 23–34.

Funksjonalisme, integrasjon og konflikt

Andersen (2020) *Funksjonalisme -- integration og konflikt*. I: *Klassisk og moderne*

samfundsteori. s. 365–400.

Merton, R.K. (1978) Den selvoppyllende spådom. I: D. Østerberg (red.). *Handling og samfunn : sosiologisk teori i utvalg*. Oslo, Pax. s. 152–172.

<https://www.nb.no/search?q=oaiid:«oai:nb.bibsys.no:997810707674702202»&mediatype=bøker>.

Dillon, M. (2019) *William EB Du Bois: Slavery and racial inequality*. (utdrag fra fjorårets lærebok)

Du Bois, W. (1905) Of our spiritual strivings. I: *The souls of black folk*. s.

<https://www.gutenberg.org/files/408/408-h/408-h.htm#chap01>.

Interaksjonisme og fenomenologi

Kristiansen og Pøder (2020) Interaksjonsteorier. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 281–316.

Schiermer (2020) Fænomenologi. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 317–344.

Goffman, Erving (1992) Kunsten å kontrollere inntrykk. I: *Vårt rollespill til daglig*. s. 173–196.

Rasjonell valgteori og analytisk sosiologi

Hagen (2020) Rational choice. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 345–364.

Elster (2016) Sour grapes. I: *Sour grapes*. s. 110–141.

Hedström, Peter (2005) The analytical tradition in sociology. I: *Dissecting the social : on the principles of analytical sociology*. Cambridge, Cambridge University Press. s. 1–10.

Kritisk teori

Ramsay (2020) Frankfurterskolen. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 237–256.

Andersen (2020) Jürgen Habermas og Axel Honneth. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 623–660.

Illouz (2007) The Rise of Homo Sentimentalis. I: *Cold intimacies : the making of emotional capitalism*. Cambridge, Polity Press. s. 1–39.

Michel Foucault

Villadsen (2020) Michel Foucault. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 433–462.

Foucault (1999) Panoptismen. I: *Overvåkning og straff: det moderne fengsels historie*. 3. utg. [Oslo], Gyldendal. s. 176–202.

Foucault (1982) The Subject and Power. I: *Michel Foucault: beyond structuralism and hermeneutics*. Brighton, Harvester Press. s. 208–226. doi:10.4324/9781315835259.

Kjønn og samfunn

Heinskou (2020) Køn og samfund. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 1085–1114.

Smith, Dorothy (1990a) Introduction. I: *The conceptual practices of power: a feminist sociology of knowledge*. Boston, Northeastern University Press. s. 3–10.

Smith, Dorothy (1990b) Women's experience as a radical critique of sociology. I: *The conceptual practices of power: a feminist sociology of knowledge*. Boston, Northeastern University Press. s. 11–30.

Collins, P.H. (2015) Intersectionality's Definitional Dilemmas K. Cook & D. Massey (red.). *Annual review of sociology*. 41 (1), 1–20. doi:10.1146/annurev-soc-073014-112142.

Kolonialisme og rase

Andersson, Mette (2020) Ulike teoritradisjoner. I: *Rasisme*. s. 99–126.

Hall, Stuart (2000) OLD AND NEW IDENTITIES, OLD AND NEW ETHNICITIES. I: *Theories of Race and Racism*. Routledge. s. 168–177. doi:10.4324/9780203005972-22.

Meghji, Ali (2020) The Decolonial Challenge to Sociology. I: *Decolonizing sociology*. s. 28–62.

Pierre Bourdieu

Järvinen (2020) Pierre Bourdieu. I: *Klassisk og moderne samfundsteori*. s. 463–488.

Bourdieu, Pierre (1995) Forfatterens forord. I: *Distinksjonen*. s. 30–43.

Bourdieu, Pierre (1996) Er en interessefri handling mulig? I: *Symbolsk makt*. s. 131–148.